

ante Christi resurrectionem, reiecitque in templo; quum constet omnes Principes ante passionem Christi non fuisse in templo, quippe quum in cruce posito insultarent ei? et subdit se nescire quo die, vel tempore se suspenderit Iudas: et quod licet narretur in hoc loco, non tamen sequitur ex hoc quod tunc fuerit factum.

93. Hieronymus tamen, et Origenes supponunt quod, quando Iudas vidit Christum morti adiudicatum, pretium reddidit, dicens: *Peccavi, tradens sanguinem iustum. At illi dixerunt: Quid ad nos? tu videris: et proiectis argenteis in templo, recessit, et abiens laqueo se suspendit.*

94. Puto igitur quod Matth. sicut hoc fuit enarrat, ad exaggerandum crimen Sacerdotum qui nec ad poenitentiam Iudee sententiam mutaverunt, nec tamen propter hoc oportuit Principes tunc interesse in templo; quia, postquam noluerunt una Iuda pretium acceptare, videtur quod Iudas ad templum iverit, ut saltem pecuniam relinqueret ibi, quam secum retinere horrebat.

DOMINICA IV. ADVENTUS

Christus falso accusatur coram Pilato.

SED ad seriem historiae revertamur. Pilatus denique, quum cognovisset Iesum in suum praetorium intromissum, ipsis Iudeis extra positis locutus est, dicens: *Quam accusationem affer-*

tis adversus hominem hunc? Iudaei vero falsam iustitiam simulantes, et quod non velut invidi eum suaie iurisdictioni tradiderant, responderunt: *Si non eset hic malefactor, non tibi tradidissemus eum;* ac si apertius dicant: Non movemur invidia, nec odio agitamus, nec sumus in suo facto, praecipites; antequam tradidissemus eum tibi, discussimus et vidimus malefacta illius; nil aliud, quam malicia sua, tibi eum per te iudicandum tradere nos compellit. Igitur aperte cognosce quod, si hic malefactor non esset, tibi a nobis traditus non fuisset.

95. Pilatus vero, qui leges noverat Romanorum quae non damnabant reum, nisi de particularibus et dissertis criminibus iusta probatione convictum, perstitit, inquirens; quamvis littera taceat quid diserte adversus Christum obiciant Iudei, et qui sibi eum tradiderant. Ne tamen in hac iniustissima causa succumbere viderentur, se ad falsa commenta convertunt, dicentes: *Hunc invenimus subvertentem gentem nostram, et prohibentem tributa dari Caesari, et dicentem se Regem esse.*

96. Ecce, imponunt falsa infallibili Veritati, ac de tribus gravissimis accusant eum, dicentes eum fecisse primo contra veritatem doctrinae, secundo contra veritatem iustitiae, tertio contra veritatem vitae.

97. Primo accusant eum fecisse contra veritatem doctrinae; propterea dicunt: *Hunc invenimus subvertentem gentem nostram.* Secundo contra veritatem iustitiae; propterea addunt: *Et prohibentem tributa dari Caesari.* Tertio contra veritatem vitae;

propterea subdunt: *Et dicentem se Regem Iudeorum;* ex quo manifeste clarescit quod subversi a diabolo dicunt Christum Dominum subvertentem: non enim subvertebat gentem quam convertebat ad legem, quam non venit solvere, sed adimplere, sicut ipse (MATTH. v) ait. Nec tributa Caesari dari prohibebat, sed reddenda Caesarea Caesari interrogantibus ipse dixerat (MATTH. xxii). Et ad vitandum scandalum, quum esset liber, per Petrum staterem Regi ante persolverat, sicut patet Matth. xvii. Ac quum esset Rex Regum, et Dominus Dominantium, se regem numquam asseruit. Potius autem fugit, quum turbas nosceret esse venturas ad eum ex miraculo magno motas, ut eum sibi Regem praeficerent (IOANN. cap. vi), quia secreta potestate de paucis panibus tantam hominum multitudinem satiavit.

98. Has nempe accusationes iniquas auribus percipit moesta Mater, et cognoscens voluntatem Filii sui tacet, nec eum excusat, aut defendit, sed fessa mente et corpore plorat.

99. Sed Pilatus Iudeorum animositatem manifeste cognoscens, et ex ante relatis intelligens invidiam eorum, eis secundum eorum legem tradidit iudicandum, dicens: *Accipite eum vos, et secundum legem vestram iudicate eum.* Discant igitur Christiani Rectores, et Principes saeculares a Praeside isto pagano non pertinere ad eos, neque spectare de Christis post Christum amplius iudicare.

100. O si Iudei a Pilato praedicti rediissent ad cor, et legem cum Prophetis vigili mente legis-

sent, et secundum illam iudicassent Christum, profecto decrevissent, et cognovissent penitus esse Deum Dei Filium, hominem verum, et potius poenitentia ducerentur, quam illum tradidissent ut hominem reum. Sed quoniam per Mosaicam legem morti eum adiudicare non poterant, sicut ipsi bene praeconoverant, se falso ad religionem convertunt, dicentes: *Nobis non licet interficere quemquam;* inevasibiliter Christi mortem gerebant in corde qui de interfectione clamabant. Non enim eis dixerat Pilatus accipite, et interficite; sed dixerat: *Accipite, et iudicate.* Dicebant autem eis interficere non licere, aut honestate festi, aut translati dominii. Sed hoc Pilatus eis restituebat, dicens: *Accipite eum vos.* Magis autem hoc agebant quadam sagacitate dolosa, dicentes eis penitus non licere, ut puta, quod a turbis, et ceteris praesentibus et futuris haberentur immunes, si non ab ipsis, sed a gentibus auctoritate Romanorum Christus mortis sententia puniretur.

FERIA SECUNDA

Christus examinatur a Pilato.

SECUNDO Christus examinatur, scilicet a Pilato. Nam Pilatus, his auditis, illorum importunitate devictus, ad Christi examinationem iure ordinario se convertit; et de tribus accusationibus sibi factis, unam tantum veritus, quae pertinere videbatur

ad tempora Romanorum statum, super illam dumtaxat examinat eum. *Introivit ergo Pilatus in praetorium, et vocavit Iesum, et dixit ei: Tu es Rex Iudeorum?* Cavebat enim sibi, qui ex mandato Romani imperii procurabat Iudeam, ne aliquis Rex per subdolam actionem insurgeret, quam ipse cavere non posset, et ne Romanum Imperium illa provincia privaretur. Iacturam quoque personae propriae etiam verebatur; praefixerat enim in corde suo Pilatus se Christum Regem propria lingua confessum aut morti tradere, aut Romanam mittere puniendum.

102. Jesus autem prudenti cautela respondit, interrogatus interrogans, ac dicens: *A temetipso hoc dicis, an alii tibi dixerunt de me?* Quasi dicat: si a temetipso cogitasti me fore Regem, communis Iudex transit in partem, quo facto semper est suspecta ventilatio rei; si a temetipso causa sumpsit initium, iniustum est ut cogitatio Praesidum per examinationem exquiratur. Si autem alii dixerunt de me, non me interroges, nam ipsi testifcentur qui accusaverunt. Accusanti, non reo incumbit probatio; tantum defensio incumbit reo. Respondit Pilatus: *Nunquid ego Iudeus sum? Gens tua et Pontifices tradiderunt te mihi. Quid fecisti?* scilicet, non est verum quod dixeris te Regem? Respondit Jesus: *Regnum meum non est de hoc mundo, quia non terrenum, sed coeleste, non corruptibile aut mortale, nec transitorium, sed sine fine mansurum, sicut, Dan. vii cap., scriptum est: Potestas eius aeterna, quae non auf-*

retur, et regnum eius quod non corrumpetur. Nam etsi Christus secundum iura humana erat Rex mundi, quia etiam secundum carnem erat nobilior homo mundi, sicut colligi potest infra, sermone 61, art. 1, et cap. 1, tamen mysterialiter non erat Rex mundi; propterea subdit: *Si ex hoc mundo esset regnum meum, ministri utique mei decertarent, ut non traderer Iudeis, scilicet ut iuxta eorum petitionem iudicarer; atque firmando subnectit: Nunc autem regnum meum non est hinc.* Ergo regnum se habere dicebat secundum aliam formam, praeter quam mundo monstraret.

103. Pilatus vero, his auditis, adiecit: *Ergo Rex es tu?* Christus autem addidit: *Tu dicas, quia rex sum ego.* Nec parvipendit verba Christi Pilatus regnum, sed non de hoc mundo se habere dicentis; immo magnipendit et admiratus est; et velut quoddam numen audivit praedictum verbum; quod quidem ex sequentibus claret, quum statim voluerit tradere libertati. Vigilanti quidem studio per *quia*, non per *quod* scriptum est dictum Iesu, quum replicat ad Pilatum: *Tu dicas, quia Rex sum ego.* *Tu dicas*, aut admirans, aut credens, *quia Rex sum ego.* *Et ego in hoc natus sum, et ad hoc veni in mundum, ut testimonium perhibeam veritati.* Proculdubio testimonium veritatis est confusio falsitatis. Maxime autem Christus perhibuit testimonium illi veritati qua vita peragenda deducitur, ut ad aeternam vitam perveniat. Hinc Christus perhibuit testimonium in seipso, et moribus illam servans, et docens verbo; eidem testificans in mi-

raculis et prodigiis multis, in passionibus et morte, sepultura et resurrectione, ascensione et Paracliti missione; atque veritatis amatores ad se pertinere omnino contestans, dicit: *Et omnis qui est ex veritate audit vocem meam*, id est, mihi credit, obedit, et sequitur.

104. Non displicuit Pilatus veritatis verbum, quod etiam improbi amant. Hoc enim habet veritas dignitatis inter ceteras virtutes, ut eam suus aemulus diligat, atque laudibus efferat. Omnis enim qui male agit amicus est veritatis, nam etsi fallere vult, non falli mavult, nam etiam impius dominus veritatem in servo requirit, fallax quoque homo filium, uxorem, familiam universam quaerit habere veracem. Ad hanc igitur veritatem Pilatus amore conversus, illectusque dulcedine vocis eius, quid ipsa sit Christum interrogans, dicit: *Quid est veritas?* neque umquam talem Pilatus audierat orationem, et forte per modicum tangebatur cor eius a libera prolatione verborum eius; quo circa interrogat: *Quid est veritas?* Cuius disertionem si audisset ab eo qui coram eo, velut homo reus, astabat, forsitan ei superna claritas illuxisset: cui si credidisset, non solum Christum liberasset, verum etiam descendisset de sede, factus de iudice iudicatus, de Praeside reus, de tyranno collega, animo et corpore Christi pedes fuisse amplexus, et eum tamquam Dei Filium adorasset.

FERIA TERTIA

Christus excusatur a Pilato.

TERTIO vero Christus excusatur, scilicet a Pilato; nam ad eius animum liberandi Christum via subito praecurrit, et velut mutabundus in animo, iam mente suspensus, ad dilationem impatiens, praesertim pro sedando tumultu furentis populi, non exspectato Christi responso, egreditur ad Iudeos, non odio veritatis quam scire quaerebat effugiens, sed compendium meditatus ut populum extra placaret, et Christum oculis liberaret; unde sequitur: *Et quem hoc dixisset, scilicet, interrogando: quid est veritas? iterum exiit ad Iudeos extra*, scilicet, tumultuantes.

106. *Iterum enim ideo Evangelista subiungit*, quia paulo ante exierat, ut audiret quam accusationem adducerent contra Christum. Nam iterum exiit, et ait ad Principes Sacerdotum et Sribas: *Ego nullam causam invenio in hoc homine*. Vide quam signanter Pilatus contra Iudeos pro Christo publice testatur, dicens: *Ego, qui Gentilis sum, natione Lugdunensis¹, civisque Romanus, non invenio*

¹ Nihil de hac re certum habemus. Imo Calmet in suo *Dict. S. Scripturae*, v. *Pilatus*, scribit: «Cuius genus et patria latent, quamvis Romanus vel saltem Italus vulgo credatur». Et in nota: «Petrus Comestor e loco in Delphinatu, non longe a S. Valier ad Rhodanum illum

causam mortis, vel etiam poenae istius quem meas tradidistis in manus; at ubi alicuius invidia et odio delatio facta est, quem vere culpa nulla contaminat, quum deficiunt, ad clamores, et ad condenda denuo mendacia se conferunt delatores. Unde sequitur: *At illis magis invalescebant voces, dicentes: Commovit universum populum, docens per universam Iudeam, incipiens a Galilaea usque huc.* Invalescebant quidem Iudei malo conatu super Pilati vocem qui Christi coram Iudeis innocentiam allegabat, ut vox unius, tumultuantis populi superata clamoribus atque victa, succumberet, ne pateret innocentiae locus, quo libertatem reportans, a iudicio egredetur immunis; bonumque et verum subinferebant, sed voluntate nocendi, dicentes: *Commovit universum populum.*

107. Commovit sane populum per doctrinam mellifluam quam et operibus validabat, commovit populum virtute miraculorum atque signorum, commovit populum sermonibus veris ad gloriam sempiternam; propterea sequitur: *docens per universam Iudeam.* Ecce actus istius et irreprehensibilis gestus: ignorantem docere; virtus utique est docere quam ipsi vertebant in crimen. Sed ista delatio testimo-

accerit. Theophylactus in Matth. 27 e Ponto, ex quo illi nomen Pontius ». Ludolphus de Saxonia, in *Vita Christi*, ait: « Pilatus autem praedictus, postmodum in multis apud Tiberium Caesarem a Iudeis accusatus, deportatus est in exilium Lugdunum unde erat oriundus ». Alii aliter.

nium est laboris quem Christus sustinuit pro Iudeis, pedester incedens, quum docuit *per universam Iudeam, incipiens a Galilaea usque in Ierusalem.* Coepit quidem a Galilaea, ut usque ad Ierusalem ascendendo doceret, nam doctrina Christi facit homines in superna condescendere. Coepit a Galilaea velut ab hominibus minus doctis, ut pedetentim perveniret ad doctos Ierosolymis constitutos.

FERIA QUARTA

Christus illusus ab Herode.

SECUNDA contemplatio pertinens ad incrementum Dominicae Passionis etiam in se tria comprehendit. Primum est ad Herodem missio, secundum est Iudeorum accusatio, tertium ad Pilatum remissio.

109. Primum est ad Herodem missio, scilicet, facta a Pilato. Nam Pilatus, audita nova obiectione criminum, et Galilaeam auribus suis sonuisse, percontatur si Galilaeus erat Jesus. Et, rei veritate comperta, conabatur eum a suo iudicio alienum fieri, et ad alium, id est iudicem, tentavit illum inferre, pro eo quod Galilaeus suo iudicio non substabat; potius tamen ut a iudicio Christi manus suas innoxias reservaret, et ut Herodem ab ipso discordem placaret, sibi tradidit iudicandum: propterea Evangelista ait: *Et ut cognovit, scilicet, Pilatus,*

quod de Herodis potestate esset, remisit eum ad Herodem, qui et ipse Ierosolymis erat in diebus illis.

110. Mittitur igitur Christus ad Herodem tamquam Galilaeus, atque divina providentia factum est ut Herodes illis diebus Ierosolymis interesset ad complementum Dominicæ passionis, ad testimonium veritatis, ad confusionem Iudeorum; quia Herodes non invenit quid puniret in Christo, sicut subsequens Scriptura testatur: *Herodes autem, viso Iesu, gavisus est valde. Erat enim cupiens videre illum ex multo tempore, eo quod audisset multa de illo, et sperabat aliquid signum videre ab eo fieri.* Interrogabat autem illum multis sermonibus; cuius curiositatem et mentis vanitatem Salvator cognoscens, neque signum coram eo fecit, neque ad sua interrogata respondit: non enim fastidiosis animis alta mysteria pandenda sunt, neque prodigia facienda coram sectantibus vanitatem.

111. Secundo subditur Iudeorum accusatio. Multum enim ad suam innocentiam comprobandum, et Iudeorum proterviam condemnandam excusat Christum saeva Gentilitas, quod in illo nulla iniquitas reperitur. Sed, Christo coram Herode tenente silentium, inclamat insatiabilis crudelitas Iudeorum; unde sequitur: *Stabant autem Principes Sacerdotum et Scribae constanter accusantes eum;* ex quo patet quod a domo Pilati usque ad domum Herodis Principes Sacerdotum et Scribae Christum nocendi animo fuerant persecuti; ut, si elapsus, aut emissus erat de manu Pilati, ab Herodis iudicio tergiversari non posset absque suscepta sen-

tentia mortis. Accusabant autem eum accusacionibus illis quibus eum accusaverant ante Pilatum; et tanto gravioribus, atque iniquioribus quanto eos, ne Herodes eum absolveret, amplior timor angebat. Nam quia a Pilato dimissus erat, si eum liberum dimisisset Herodes, suffugerat a Iudeis omne tribunal Ierosolymis, antequam possent Christum ulterius convenire. Quamobrem, aut, exagatati a rabie Christum occidendi, manibus propriis grandine lapidum occidissent, aut, velut appellantes ab his Iudicibus, tamquam morte plectendum compeditum sub fida custodia cum causarum delatione Romam ad Caesarem destinassent. Haec enim erat Iudeorum damnata constantia, ut Christus morti protinus traderetur.

112. Tertio subditur ad Pilatum Christi remissio. Quia autem etiam coram Herode delatio iniqua defecit, quae nec Herodem ad sententiam profrendam inflexit; sed *sprevit illum Herodes cum exercitu suo,* quia, scilicet, signum non fecerat, neque protulerat ad interrogata responsum, quem existimavit fatuum, aut mortis terrore paventem, seu hominem ante praesumptuosum in suis moribus atque vita, qui nunc, veluti imperitus, in causa defecisset: *Et illusit indutum ueste alba, et remisit ad Pilatum.* Et facti sunt amici Herodes et Pilatus in ipsa die: nam antea inimici erant ad invicem, ut verificetur quod Prophetæ (Ps. 11) ait: *Astiterunt Reges terrae, et Principes convenerunt in unum adversus Dominum, et adversus Christum eius:* non est enim verorum Regum illudere in iudicio

constituto, sed condemnare convictum reum, aut absolvere innocentem. Sed ad exaggerationem passionis Christi, et contumeliarum eius etiam Reges terrae infatuati sunt, in Regem iniquum etiam assistentes saepe convenient. Et qualis Rex, talia sunt et latera eius. Hinc est quod Herodes Christum illusit cum exercitu suo.

113. Illusus et veste alba indutus, revertitur ad Pilatum. Alba quippe vestis insinuat innocentiam patientis, ac fideles posteros per fidem connexos charitate contextos abluendos in Sanguine agni innocenter occisi. Quod autem agitatur Christus inter Praesides atque Reges, nulla causa condemnationis inventa, innocentiam omnimodam arguit Salvatoris, quae imposterum ad Tiberium Caesarem etiam ore tenuis est delata, ut etiam ipse Tiberius Senatui Romano proponeret Christum inter deos esse colendum. Quis dubitare queat quod Virgo mater Filium suum plorando sequitur, quem ducitur ad Herodem, atque post illum revertitur, quem remittitur ad Pilatum, continue laborando in fletu cum Ioanne et Magdalena et sororibus suis?

FERIA QUINTA

Christus iterum coram Pilato; a Pilato excusat.

TERTIA contemplatio pertinens ad incrementum Passionis Dominicae tria quoque in se comprehendit. Primum est Christi excusatio, secundum

est accusationis aggravatio, tertium liberationis replicatio.

115. Primum est Christi excusatio, scilicet, facta a Pilato; propterea subditur: *Pilatus autem, convocatis Principibus Sacerdotum, et Magistratibus, et plebe, exivit ad eos foras: erat enim in conclavi cum Christo, quoniam innocentiam suam tuebatur.* Intellexerat forte per Herodis apices, aut per secretarios eius, delatoribus insciis, innocentiam Christi; propterea ait: *Obtulisti mihi hunc hominem quasi avertentem populum.* Vide quanta solertia verba liberationis Christi enunciata qui eum avertentem non dicit, sed quasi avertentem. Non enim Pilatus hanc criminationem veram esse censem, scilicet, quod Christus a bono aliquo, aut a rectitudine avertisset. *Ecce adduco eum foras:* demonstrative loquitur Pilatus, et effectu perficit quod dicebat: et subdit, dicens: *Non invenio causam in hoc homine in his, in quibus eum accusatis;* quasi dicat: Ex aliis incognitis, vel non factis mihi eum iudicare non licet. Et ad validationem assertionis sua inducit Herodem, dicens: *Sed neque Herodes:* ex quo Christi puritas amplius elucebat, quoniam duo dissertissimi Principes causam mortis in Christo, vel modicae poenae pro commisso crimine indagatione subtili protinus invenire non poterant.

116. Sed quum Pilatus in suae assertionis robur et firmamentum assumit Herodem, ad ostendendum innocentiam Christi, sic verba connectit, dicens: *Nam remisit illum ad nos, et ecce nihil dignum*

morte actum est ei; quasi dicat: Vos in probacione deficitis. Iudicari ergo sine sua confessione non potest: proinde coram vobis interrogo si in aliquo deliquit; nam adhuc in eo non invenio causam mortis: *emendatum ergo dimittam.*

117. Hic verbis suis incipit exorbitare Pilatus, quum emendare se dixerit innocentem. O fragilas conditionis humanae! o derelictio veritatis! O Pilate, vide quid dicas. Si innocens, quomodo emendabis? si emendabis, quomodo toties innocentem proclamasti? si emendabis innocentem, devias protinus a iustitia. Respondebat Iudeis sane in hoc verbo Pilatus, ut sic eum ad mortis sententiam non arctarent, quod illum argueret verbis, increpationibus reprimere, verberibus caederet, manciparet exilio, propulsaret eum de finibus Iudeorum: sed nec excusaretur Pilatus, si perexigue vexasset innoxium. Quum vero Pilatus tantum policeretur emendare Iesum, morte non irrogata, exarsit, velut ignis in spinis, Iudeorum synagoga maledicta: et tunc universa turba, obtenebrata mente, et infrunita voce exclamat: *Crucifige, crucifige eum;* ut verificaretur quod Prophetae in persona David (Ps. xl) ait: *Verbum iniquum constituerunt adversum me.*

118. Hic primo Synagoga caeca, et omnis Iudeorum turba Christum petiverunt morte puniri per crucem: ante autem hanc tetram et horrendam vocem, quamvis expeterent Christi mortem, non tamen genus mortis edixerant: nunc vero morituro mortis genus inclamat: ut nec contenti poenis,

nisi turpissimam moriendi formam inducant. Tunc quidem crucifigi in ligno erat dishonestissimum genus mortis, ut verificaretur quod Sap. ii scriptum est in persona eorum dicentium: *Morte turpissima condemnenuerunt eum.* Sed in hac exclamatione maledicta turba geminavit et vocem. *Pontifices etiam et ministri clamabant: Crucifige, crucifige eum.* Dicit eis Pilatus verbum quod paulo ante praedixerat: *Accipite eum vos, et crucifigate: ego autem non invenio causam in eo.* Non liberat Christum Pilatus, sed in manibus nititur tradere aemulorum, nesciens quod non satis est liberum fieri a crimen, si non laedat, si non, quum potest, innocentiam tueatur.

FERIA.SEXTA

Accusationis Christi aggravatio.

SECUNDO subditur accusationis Christi aggravatio. Porro Iudeorum pravitas, nisi Christum de terra eliminet, non quiescens, adiungit: *Nos legem habemus, et secundum legem debet mori, quia Filium Dei se fecit.* Nituntur Iudei, armati zelo furoris, zelum legis inflectere super Christum, ut ignominiosam mortem incurrat; si enim intentio referatur ad verba, aut si verba referantur ad intentionem, mentiuntur Iudei, et eorum mentitur iniqitas. Non enim Christus Filium Dei se fecit ex tempore, qui ab aeterno non factus, sed genitus

est ex Patre. Nec Christus aliquando ut homo se asseruit Filium Dei, sed quia homo propterea factus erat Filius Dei: non in aliquid deitate mutata, sed in melius humanitate pro nobis assumpta.

119. Quum ergo Pilatus audisset hunc sermonem, magis timuit, scilicet, timore servili; forte timens divinum iudicium super se ex hoc futurum quod innocentem impie condemnaret. Pilatus vero assolutus cultui deorum forte mente tactus coelicam veritatem de celo dilapsam, aut aliquid in eo quod suum subterfugerat intellectum expavit suspicatus. *Et ingressus in praetorium, dixit ad Iesum: Unde es tu?* Licet enim iam dixisset quod Galileus erat, secutus est tamen consuetudinem Iudicum, qui semper et diversimode interrogant reum, ut in claram notitiam obiecti criminis veniant. *Iesus autem responsum non dedit ei:* quod ideo fecit, quoniam, quamvis curiosa esset interrogatio, altissima tamen erat proferentis responsio mentem scilicet interrogantis excedens: nam humano more loquendi non potuisse Christus satisfacere Pilato, nisi mentem eius convertisset ad fidem: quam conversionem humana potentia tumens, et Romanorum scientia imperita minime merebatur.

120. Tunc Pilatus se contemni a Christo considerans, humano fastu repletus, ait: *Tu mihi non loqueris? nescis quia potestatem habeo dimittere te, et potestatem habeo crucifigere te?* Tunc Christus silentium abiecit, quoniam tempus loquendi adveniat: et respondit humiliter imperito, tradendo doctrinam, ut eum revocaret a fastu et ab errore

quo tenebatur ipse delusus: *Unde respondit Iesus: Non haberes potestatem adversum me ullam, nisi data fuisset tibi desuper. Propterea qui me tradidit tibi maius peccatum habet,* scilicet, quam tu qui ad omnium utilitatem, Deo permittente, me iudicas. Exinde quaerebat Pilatus dimittere illum, scilicet, quia dulcis Christi responsio penetrabat animum eius.

121. Cognito autem a Iudeis quod Pilatus Christum velut innocentem volebat tradere libertati, clamabant, dicentes: *Si hunc dimittis, non es amicus Caesaris. Omnis, qui se regem facit, contradicit Caesaris.* Ecce malignitas Iudeorum; incutere conantur Pilato ex superiori timorem, si Christum absolvat a crimine vel a poena; quasi non reveratur superioris sui Caesaris maiestatem, neque iura suspecti honoris atque amicitiae plene custodiat, si Christum inultum morte dimittat; quasi Christus se Regem fecerit contra Caesaris voluntatem. Sed erat usquequa certissimum Iudeos servos esse Caesaris, non amicos; cui non amore, sed violentia subdebandunt: nec Christus se Regem fecerat, sed turbam eum facere volentem regem effugerat. *Et, quum tam procaciter accusaret a Principibus Sacerdotum, et senioribus populi, nihil respondit.* Tunc dixit illi Pilatus: *Non audis quanta adversum te dicunt testimonia? pro peccatis et sceleribus accipiuntur hic testimonia, non pro verbis et probationibus testium productorum. Et non respondit ad ullum verbum, ita ut miraretur Praeses vehementer.* Non respondit Iesus accusationibus

falsis; augmentaretur enim ex responsione vitium falsitatis, quum ad veram responsonem in malo pertinax falsam reprobationem obiciat, et verbis concertantibus verba trahantur, et responsonibus responsones accrescant. Mos est enim sapientis non pugnare verbis cum negantibus veritatem. Contendere quidem cum pertinacibus saeviunt magis, et multa falsa, verbis certando, inveniunt, ne, tacendo, videantur confusi.

VIGILIA NATIVITATIS DOMINI

Barabbas dimittitur.

TERTIO additur liberationis Christi replicatio: nam nitens Pilatus Iesum omnino tradere libertati, eis religiosam consuetudinem opposuit, dicens: *Est autem consuetudo vobis ut unum dimittam vobis in Pascha: quem vultis vobis de duobus dimitti?* Habet namque Pilatus quemdam virum insignem, scilicet, in malo, vincutum in carcere, nomine Barabbam, qui propter seditionem missus fuerat in carcerem, qui sceleratior omnibus vincutus erat; quem Pilatus cum Christo in optionem dedit, ut, boni et mali comparatione facta, bono libertas, et malo supplicium adderetur. Quo auditio, Principes Sacerdotum et seniores populi, ut se multitudo tuerentur, persuaserunt populo et concitaverunt turbam; proinde clamaverunt, dicentes: *Tolle hunc, et dimitte nobis Barabbam.* O saeva

crudelitas impiorum! Auctorem vitae petunt ad mortem, et virum homicidam seditiosumque latronem servant ad vitam! lupum agno, mortem vitae, luci tenebras tam stulte quam impie praeferentes.

123. O quis exprimere posset quanto doloris gladio percussum est cor Virginis Matris, quum clamores illos saevissimos, et crudeles percipit quibus Filius suus innocens postulatur ad mortem, et impius peccator Barabbas postulatur ad vitam? Iterum autem locutus est Pilatus ad eos, cupiens dimittere Iesum, dicens: *Quid igitur faciam de Iesu qui dicitur Christus? At illi magis clamabant: Crucifige, crucifige eum. Ille autem tertio dicit ad illos: Quid enim mali fecit? nullam causam mortis invenio in eo. Corripiam ergo illum, et dimittam.* At illi instabant vocibus magnis, postulantes ut crucifigeretur, et invalescebat voces eorum. Tunc Pilatus, sciens quod per invidiam tradidissent eum, et videns quod nihil proficeret, sed magis tumultus fieret in populo, volens satisfacere populo, dimisit illis Barabbam. Et accepta aqua, indicans quod eum tamquam innocentem hominem iudicaret invititus, lavit manus suas, dicens: *Innocens sum a sanguine iusti huius: et quamdam aliam iustitiam ineffabilem quodammodo intelligens, tunc Pilatus subdit: Vos videritis. Respondens autem universus populus, dixit: Sanguis eius super nos, et super filios nostros.*

124. Terribile quidem est iudicium Iudeorum, quod in eadem damnatione, qua erant ipsi, patres filios induxerunt, ut fieret obligatio personalis non tan-

tum existentium, sed etiam futurorum. Sed nescio quo demerito tam occulta sit ista obligatio subsecuta, seu quae fuerit ista tam secreta iustitia, ut ad tantum scelus subeundae vindictae patres, Deo permittente, potuerint nondum natos filios obligare; ut nendum ad nascituros proximi temporis, sed usque impraesentiarum profluxerit damnatio ista qua isti et illi meruerunt indurari; ac per hoc exceperunt sententiam: ita in vita ipsorum novimus evenisse, etiam obventura fore quae servantur aeterna.

NATIVITAS DOMINI¹

Christus flagellatur et spinis coronatur. « Ecce homo ».

TUNC Pilatus, dimisso Barabba, et lotis manibus, implacabilem saevitiam Iudeorum intelligens, adinvenit modum alium liberandi Iesum, ut, scilicet, flagellari faceret, et illudi, ut, saltem in eius verberibus et opribriis satiati, annuerent eum taliter liberari.

¹ Hodie frequens tibi sit a Praesepe ad Calvarium, a Bethlehem ad Praetorium, a gaudiis Nativitatis ad dolores Passions transitus: « Pensabis, ait Th. a Kempis de Christi Passione, conc. 27, quam longo tempore Christus passus est, et quamdiu in poenis fuit: quia hoc ad longanimitatem patientiae eius pertinet; et notabilem confortationem pusillis ac tristibus praebet. Attende et diligenter perlege omnes sancti Evangelii libros, et aperte invenies, quia tota vita Christi, ab initio nativitatis suae, usque ad exitum vitae, in magna paupertate, in persecuzione et tentatione, in labore et fatigatione, in desperatione et obloctione pravorum exercita fuit, ac tandem in crucis mortificatione consummata. Sicque nullum tempus absque tribulatione pertransiit, quamdiu in saeculo vixit ».